

Beslutningsforslag nr. B 18. Fremsat den 27. oktober 2005 af Morten Helveg Petersen (RV), Elisabeth Arnold (RV), Marianne Jelved (RV), Naser Khader (RV) og Margrethe Vestager (RV)

Forslag til folketingsbeslutning om en terrorkommission

Folketinget opfordrer regeringen til at nedsætte en terrorkommission, der skal have til formål at undersøge det danske terrorberedskab og terrortruslen mod Danmark. Dette indebærer bl.a. en undersøgelse af følgende:

- Det danske beredskab, hvis terroren rammer.
 - Det forebyggende arbejde blandt alle relevante myndigheder.
 - Den internationale indsats mod terror og Danmarks rolle heri.
 - Efterretningstjenesternes budgetter og den demokratiske kontrol heraf.
- Mulighederne for en sammenlægning af Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE).
 - Den relevante danske terrorlovgivning.
 - Omfanget og karakteren af terrortruslen mod Danmark og danskere i udlandet.
 - Forhold, der kan danne grundlag for ekstremisme og terrorisme både i Danmark og internationalt, herunder konsekvenser af dansk udenrigspolitik.

Kommissionen kan på baggrund af dens undersøgelser udarbejde lovforslag vedrørende efterretningstjenesterne og det danske terrorberedskab.

Bemærkninger til forslaget

Terrortruslen har medført frygt og utryghed i den danske befolkning. Der er derfor behov for en åben debat om truslen og vores fælles beredskab. Kun viden og debat kan modvirke frygten.

Efter terrorangrebene mod USA den 11. september 2001 nedsatte den amerikanske kongres en kommission, der ikke alene granskede de konkrete forhold vedrørende angrebene, men også mere bredt det amerikanske forsvar mod terror, herunder i særdeleshed de amerikanske efterretningstjenester. Kommissionen blev ledet tværpolitisk og nød fuld opbakning fra præsident George W. Bush. I landene omkring os og på globalt plan pågår en meget omfattende diskussion af terrorens karakter og konkrete tiltag for at modstå denne. Danmark deltager i denne debat, bl.a. som formand for FN's Sikkerhedsråds antiterrorkomité. Herigennem fremmer Danmark antiterrorforanstaltninger under hensyntagen til demokrati og menneskerettigheder. Hvad vi gør uden for landets grænser, bør gentages herhjemme.

De danske efterretningstjenester har en særlig rolle i beredskabet mod terror. Hvor PET og FE tidligere havde separate arbejdsområder, er de i dag forenede i arbejdet med at forebygge terror. Derfor er der behov for at se på, om en samlet efterretningstjeneste vil styrke det danske forsvar mod terror. Der er endvidere behov for en åben debat om efterretningstjenesternes strategier og arbejdsmuligheder.

På trods af efterretningstjenesternes centrale rolle er det demokratiske tilsyn med PET og FE stærkt begrænset. Således er der for lidt demokratisk kontrol med de 467 mio. kr., FE modtager i 2006 som følge af forsvarsforliget, samt de 135 mio. kr., PET har fået yderligere om året siden 2004 som følge af politiforliget. Både PET og FE har udarbejdet flotte hjemmesider og udgiver årsrapporter, men den demokratiske kontrol er stadig fra før murens fald. Hensynet til fortrolighed, national sikkerhed og fremmede magter hviler tungt på PET og FE, men for længe har disse hensyn været undskyldningen for at holde offentligheden borte. Derfor bør begge tjenester årligt præsentere deres arbejde ved offentlige høringer. Reglen skal

være indsigt snarere end tavshed. Endvidere bør Folketingets udvalg vedrørende efterretningstjenesterne styrkes og gives beføjelser over for PET's og FE's budgetter.

Den danske indsats mod terror samt beredskabet i tilfælde af terror er i dag fordelt på mange aktører og myndigheder. I begge tilfælde er kompetencefordelingen og koordinationen uklare. »National Sårbarhedsudredning« fra januar 2004 påviste en manglende koordinering af det danske beredskab. Samme forhold gør sig gældende i forsvaret mod terror, hvor efterretningstjenester, Told og Skat, sociale myndigheder samt internationale samarbejdspartnere alle spiller vigtige roller. Her viser internationale erfaringer, at der er en betydelig risiko for, at vitale informationer falder mellem myndigheder, og at der derfor ikke opnås tilstrækkelig opmærksomhed som følge af manglende koordinering.

En tilbundsående analyse af ovenstående spørgsmål samt udarbejdelsen af forslag til et styrket forsvar mod terror, et mere koordineret beredskab og en bedre parlamentarisk kontrol og offentlig debat løses bedst af en selvstændig kommission. Kommissionen bør bestå af medlemmer fundet uden for offentlige myndigheder. For at sikre uafhængighed skal formanden udpeges af Højesterets præsident. Kommissionen skal have videst mulig indsigt i relevante myndigheders arbejde. Således skal kommissionen i stil med DUPI's/DIIS' udredning om Danmarks sikkerhedspolitiske situation under den kolde krig have adgang til relevante dokumenter og medarbejdere. Hvis det er nødvendigt, kan arbejdet foregå i fortrolighed. Endvidere kan hensynet til fortrolighed munde ud i en fortrolig del af den endelige afrapportering, der alene vil være tilgængelig med behørig sikkerhedsgodkendelse.

Inspireret af DUPI's/DIIS' udredning om Danmarks sikkerhedspolitiske situation under den kolde krig bør terrorkommissionens arbejde organiseres således:

- Formanden for kommissionen udpeges af højesteretspræsidenten. Herudover udpeges 6 medlemmer til kommissionen ud fra følgende princip: 1 medlem

- udpeges af Dansk Institut for Internationale Studier, 1 medlem udpeges af Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet, 1 medlem udpeges af Juridisk Institut ved Aarhus Universitet, 1 medlem udpeges af Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet, 1 medlem udpeges af Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet, og endelig udpeges 1 medlem af Dansk Pressenævn. Ved stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende.
- Folketingets udvalg vedrørende efterretningstjenesterne følger kommissionens arbejde.
 - Kommissionen støttes af en mindre stab. Ansatte i kommissionen må ikke komme fra hverken PET eller FE.
 - Kommissionen eller af denne udpegede medarbejdere skal have adgang til alle offentlige myndigheder ifølge retningslinjerne i bilaget, og kommissionen skal kunne indkalde både ministre, embedsmænd og uafhængige eksperter. Dette kan ske i form af offentlige høringer.
 - Kommissionen kan udbyde analyseopgaver til eksperter eller forskningsinstitutioner.
 - Kommissionen skal løbende sikre offentlighed omkring sit arbejde.
 - Kommissionen skal udarbejde en endelig rapport med anbefalinger senest årsskiftet 2006/07. Rapporten kan eventuelt have en fortrolig del, for så vidt angår dele af efterretningstjenesternes arbejde. Kommissionens arbejde må ikke påvirke PET-kommissionens arbejde, der, hvis færdiggjort under terrorkommissionens arbejde, dog kan indgå i terrorkommissionens videre arbejde.
- Der afsættes 7,5 mio. kr. til kommissionens arbejde.
- De nærmere retningslinier for kommissionens adgang til og brug af akter hos danske myndigheder fremgår af bilaget.

Skriftlig fremsættelse

Morten Helveg Petersen (RV):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en terrorkommission.

(Beslutningsforslag nr. B 18).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Bilag 1

Vejledende retningslinjer vedrørende adgangen til berørte danske myndigheders akter i forbindelse med kommissionens arbejde

Terrorkommissionen bør i sit arbejde have adgang til akter fra Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen, Beredskabsstyrelsen, PET og FE. Kommissionen vil endvidere kunne anmode om adgang til akter hos andre myndigheder. Det skal sikres, at kommissionens undersøgelse kan gennemføres på det bedst mulige grundlag. Det forhold, at akter indgår i PET-kommissionens undersøgelse, er ikke i sig selv til hinder for, at kommissionen (fra andre myndigheder) kan få udleveret disse akter, eventuelt i kopi, idet der for kommissionens anvendelse af sådanne akter skal gælde de samme regler som for PET-kommissionen.

Offentliggørelse i den endelige udredning af ikke frit tilgængelige akter, som til brug for undersøgelsen er udleveret til kommissionen, sker efter aftale med de berørte myndigheder. Kommissionen kan supplere grundlaget for undersøgelsen med interviews med politikere, embedsmænd, sikkerhedspolitiske og militære eksperter, journalister m.v. med særlig indsigt i kommissionens arbejdsområde.

Kommissionens adgang til akterne vil blive reguleret af offentlighedsloven, arkivloven og Statsministeriets cirkulære af 1. september 1997 vedrørende sikkerhedsbeskyttelse af informationer, der er af fælles interesse for NATO-landene, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt. Der vil blive tale om, at kommissionen får en vidtgående, privilegeret adgang til myndighedernes akter. Myndighederne bestræber sig således på at yde arkivadgang og meroffentlighed i videst muligt omfang, og for kommissionens adgang vil gælde følgende vejledende retningslinjer:

I. Akter, som er afleveret til Rigsarkivet

1. Kommissionen indgiver ansøgning til Rigsarkivet i henhold til arkivloven, og ansøgningerne behandles efter arkivlovens regler.

II. Akter, som endnu ikke er 30 år gamle, og som beror hos myndighederne

1. Kommissionens medarbejdere får – med den begrænsning, der følger af punkt II. 2 – adgang til at gennemgå alle myndighedernes relevante akter.

2. Myndighederne kan tage stilling fra sag til sag med hensyn til kommissionens eventuelle ønsker om gennemgang af særlig sensitivt materiale.

3. Kommissionens adgang til yderligere materiale fastlægges på grundlag af konkrete anmodninger.

4. Klassificerede såvel som uklassificerede dokumenter må kun kopieres eller medbringes efter aftale med den eller de berørte myndighed/myndigheder.

III. Øvrige retningslinjer for adgang til akterne

1. Adgangen til materialet gives under forudsætning af, at kommissionens medarbejdere accepterer tavshedspligt i henhold til en løfteerklæring og sikkerhedsgodkendelse i henhold til Statsministeriets sikkerhedscirkulære af 1997. Tavshedspligten gøres i det fornødne omfang løbende til genstand for konkret drøftelse med myndighederne under hensyntagen til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller forholdet til tredjemand. Tavshedspligten gælder indtil videre.

2. Kommissionens medarbejdere vejledes om tavshedspligtens nærmere indhold. Som led heri forpligter Kommissionens medarbejdere sig til at tage de nødvendige hensyn, herunder ved anonymisering, til beskyttelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller tredjemand.

3. Kommissionen vil ikke kunne anvende klassificeret materiale, herunder af udenlandsk oprindelse, eller andet materiale, der er omfattet af tavshedspligten, medmindre der opnås samtykke fra udstederen. En udtalelse fra særlig be-

rørte myndigheder, firmaer eller personer bør om nødvendigt indhentes forinden.

4. Kommissionen kan udføre interviews med embedsmænd og sikkerhedspolitiske og militære eksperter m.v. med særlig indsigt i kommissionens arbejdsområde. Myndighederne vil efter konkret anmodning, i det omfang det under hensyntagen til de beskyttelsesværdige interesser, der er nævnt i punkt III.1, er muligt, ophæve

tavshedspligten helt eller delvis for tidligere eller nuværende medarbejdere.

5. Myndighederne udøver ikke manuskriptkontrol.

6. Uanset øget aktivitet som følge af kommissionens arbejde skal forskere uden for projektet og andre, der ønsker at benytte myndighedernes arkivalier, behandles efter normal praksis.